

**Книгообмінні зв'язки
Національної бібліотеки України
імені В. І. Вернадського та Слов'янської
бібліотеки в Празі**

СОКУР Олена Леонідівна

Молодший науковий співробітник Центру бібліотечно-інформаційних ресурсів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

Анотація

Автором розглянуто історію становлення та розвитку співпраці Національної бібліотеки України ім. В.Вернадського і Слов'янської бібліотеки в Празі з книгообміну.

Ключові слова: *Національна бібліотека України ім. В.Вернадського, Слов'янська бібліотека в Празі, книгообмін*

Abstract

The article "Book Exchange Relationships Between Volodymyr Vernadsky National Library of Ukraine and Prague Slavonic Library" by O. Sokur dwells on the history of origins and development of partnership between Vernadsky National Library of Ukraine and Prague Slavic Library on book exchange.

Keywords: *Vernadsky National Library of Ukraine, Prague Slavic Library, book exchange.*

Слов'янська Бібліотека заснована в 1924 році з ініціативи першого чехословацького президента Томаша Масарика, який прагнув цим кроком підтримати культурне життя української, російської та білоруської еміграції.

Четверта міжнародна науково-практична конференція «Сучасні
проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства»
25 жовтня 2012 р., Львів, Україна

Збірка україніки у Слов'янській Бібліотеці в Празі – одна з найбільших поза межами України. Серед книг – перше нецензуроване видання «Кобзаря» 1876 року, прижиттєві видання Олександра Олеса, Дмитра Дорошенка, Наталени Королеви, а в архівному відділі зберігається листування Лесі Українки і Михайла Грушевського, рукописи Олени Теліги і Володимира Січинського, робочі плани Українського Вільного Університету в Празі.

Слов'янська Бібліотека відіграла визначну роль у пропагуванні українства, україніки, історії України та боротьби українського народу за свою незалежність.

Зі Слов'янською бібліотекою пов'язані важливі сторінки української історії, а також людські й творчі долі багатьох відомих українців – історика мистецтва Дмитра Антоновича, бібліографа і видавця Петра Зленка, скульптора Ніни Левитської...

Книгообмін між Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського зі Слов'янською Бібліотекою в Празі розпочався у 1958 році. За домовленістю, що існує між нашими бібліотеками, обмін ведеться рівноцінними у науковому та художньому відношенні виданнями гуманітарного профілю, а також матеріалами бібліографічного та бібліотекознавчого характеру.

Міжнародний книгообмін – одне з джерел комплектування іноземними документами, який, з одного боку, дає можливість отримувати видання, що відсутні в книготорговельній мережі, а з іншого, – заощаджувати валютні асигнування. Найбільш цікавими є власні видання Слов'янської Бібліотеки, які неможливо придбати іншим шляхом.

Слов'янську Бібліотеку було засновано у Празі в 1924 році при Міністерстві закордонних справ і називалася вона «Російська бібліотека Міністерства закордонних справ». Її виникнення пов'язано з так званою «російською акцією» чехословацького

Четверта міжнародна науково-практична конференція «Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства»

25 жовтня 2012 р., Львів, Україна

керівництва і є єдиною інституцією того часу що діє дотепер. На той час це дало вагому підтримку емігрантам з Росії забезпечити свої духовні потреби: продовжити навчання, наукову діяльність, підтримати справу виховання прийдешнього покоління.

Починаючи з дня свого заснування бібліотека систематично зберігає, поповнює та робить доступними для користувача інформаційні джерела зі славістики. Книжковий фонд Слов'янської Бібліотеки є багатющою колекцією світової славістичної літератури. Перлинами колекції є давні церковнослов'янські рукописи XVI та XVII століть, унікальні книжкові, журнальні та газетні зібрання колишнього фонду Російського закордонного історичного архіву, української еміграції, рукописи, рідкісні першодруки, архівалії зі слов'янської проблематики. Якщо на початку свого існування книгозбірня комплектувалася виключно східнослов'янськими виданнями, то згодом вона стала загальнослов'янською колекцією. На сьогодні в своїх депозитаріях зберігає приблизно 800 тисяч томів бібліотечних зібрань, колекції карт, плакатів, ілюстрованих та художніх матеріалів, головною темою яких культурне, соціальне, політичне та господарське життя слов'янських народів у минулому та сьогодні.

Книгообмінні зв'язки зі Слов'янською Бібліотекою в Празі здійснюються на основі дружнього співробітництва та взаємного задоволення інформаційних потреб. При обміні перевага надається періодичним виданням як головному і найбільш оперативному джерелу інформації. При обміні монографіями, крім принципу «назва за назву» існує ще відбір видань «за замовленням», який користується найбільшим попитом. Кількісне співвідношення отриманої та відправленої літератури представлено в таблиці.

Сумлінне виконання зобов'язань з книгообміну, що включає своєчасне інформування про нові українські видання і

Четверта міжнародна науково-практична конференція «Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства»
25 жовтня 2012 р., Львів, Україна

Роки	Отримано	Відправлено
1958-1969	2803	1681
1970-1979	2043	2061
1980-1989	1880	1784
1990-1999	2392	147
2000-2009	470	753
2010	64	70
2011	40	92

налагодження систематичної відправки до Слов'янської бібліотеки, є гарантією протягом багатьох років зберігати репертуар журналів та видань, що продовжуються, отримувати цінні монографії та бібліографічні покажчики.

Четверта міжнародна науково-практична конференція «Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства»
25 жовтня 2012 р., Львів, Україна